
Alumna: Clara Marquiegui Fdez-Montes

Tutora: M. del Mar Giménez Boronat

Res no és el que sembla. El ballet com a forma de vida

Presentació

Des de ben petita he estat sempre molt lligada al món de la dansa. Recordo perfectament el primer dia que vaig assistir a una classe, i fins ara, amb 18 anys, encara gaudeixo d'aquest art gairebé cada dia. Abans de començar a ballar jo ja em sentia atreta per aquella dolça i lleugera ballarina que interpretava Odette, el cigne blanc de l'obra *El llac dels cignes*. Vaig néixer amb la dansa ballant dins les meves venes. Mentre els altres nens i nenes veien pel·lícules de Disney, jo veia repetidament cintes de ballets que havien gravat els meus avis. Quan em vaig endinsar en aquest món, vaig aprendre que no tot és tan senzill com es veu des del públic. Aquella dolça ballarina que jo veia a la televisió, realment no era ni dolça ni lleugera, però treballava molt per semblar-ho. Arran d'això i de totes les experiències que he viscut jo, com a integrant d'aquest món, sempre he pensat que la dansa no està suficientment valorada, que mai no se li ha reconegut la importància que realment té. Aquesta ha estat la motivació principal de la meva elecció de tema en el treball de recerca. Jo sabia que la meva investigació no podia estar lluny del ballet, la meva passió més sincera, aquella que per molts disgustos que m'hagi portat mai no deixaré d'estimar. Vaig creure que era l'oportunitat perfecta per demostrar com és el món de la dansa

clàssica realment. He viscut sempre envoltada de mites i cànons i ha arribat l'hora de trencar-los.

Metodologia

En el present treball s'ha realitzat un estudi qualitatiu amb la intenció de conèixer la veritable realitat sociològica que constitueix el món de la dansa clàssica. Per dur a terme el treball, ha estat necessària una recerca i la consegüent recopilació de dades i informació prèvies sobre el món de la dansa clàssica. Un cop finalitzada aquesta cerca, s'ha seleccionat una llista de mites àmpliament acceptats sobre el ballet i, a partir de la informació recollida a través d'entrevistes, s'ha esbrinat què hi ha de cert darrere de cadascun d'ells.

La mostra seleccionada per a les entrevistes està composta per 12 testimonis que han viscut o viuen el món de la dansa en primera persona. Aquests han estat dividits en quatre grups segons la seva vinculació amb el ballet: sis ballarins professionals, dues persones que viuen dins el món de la dansa des de fa molts anys, dos docents en contínua formació i dos coreògrafs i exballarins d'una companyia.

Per a la recollida de dades es van configurar entrevistes semiestructurades adients a cada grup. El disseny de cada entrevista consta de tres parts: la primera es basa en un seguit de preguntes que reflecteixen la situació actual de l'entrevistat dins el món de la dansa com també la connexió sentimental que hi té. La segona proposa un conjunt de preguntes relacionades amb els mites de la dansa. La tercera i última formula una sèrie de qüestions obertes a fi de conèixer una opinió més personal de l'entrevistat. Totes aquestes entrevistes han quedat recopilades en els annexos del treball.

Independentment d'aquests tres apartats que conformen l'estructura general de totes les entrevistes, cadascuna d'elles comptava amb una part comuna a tots els entrevistats i una part específica segons la seva vinculació actual amb el món de la dansa. En el cas dels ballarins, el tema s'ha centralitzat més en la viva experiència de la carrera activa del ballarí. Pel que fa als docents i coreògrafs, s'ha tractat més el tema de la docència i alguns breus mites molt estesos. Finalment, en aquells altres testimonis que han estat relacionats amb la dansa durant molts anys, s'ha treballat més a partir del fruit de la seva experiència, establint així ítems negatius i d'altres de positius sobre el món de la dansa. Per presentar la informació recollida a les entrevistes s'ha escrit un relat en primera persona explicant totes i cadascuna de les experiències de cada testimoni.

Per fer una anàlisi més eficaç de la informació obtinguda a través de les entrevistes, aquestes van ser filmades amb l'autorització de tots els participants. Les dades generades es van organitzar en subcategories per tal de trobar recurrències i diferències en els discursos. Finalment es van contrastar les dades obtingudes amb la informació presentada a l'inici del treball, per concloure sobre la caiguda o l'afirmació de cadascun dels mites.

Cos del treball

En l'imaginari col·lectiu, la dansa en general, i el ballet més en particular, es relacionen amb una sèrie d'afirmacions la majoria de les quals estan basades en la ignorància i en l'aparença d'aquest món. Tot i ser un àmbit que no desperta gran interès públic, sí que s'han creat bastants mites al voltant del ballet. De la gran quantitat d'afirmacions que circulen per internet i per la nostra societat, destaquen aquestes:

El ballet és cosa de noies i els ballarins són homosexuals.

El ballet és una disciplina fàcil que practica qui té un nivell adquisitiu alt i s'ho pot permetre.

El ballet és una disciplina tancada que no evoluciona i només els entesos poden gaudir-la.

La reiteració de moviments a les classes fa que aquestes resultin avorrides i provoca l'abandonament.

Les noies reben més pressió que els nois. El paper del noi és merament d'acompanyant de la noia.

El control alimentari i l'excessiva exercitació deriven en lesions, anorèxies i deformitats corporals.

Per triomfar cal començar a una edat primerenca, tenir habilitats innates i encaixar en l'estereotip.

Per ballar cal total dedicació, molts esforços i sacrificis.

En el món del ballet les crítiques i la pressió són tan constants que generen frustració i abandonament.

En la dansa clàssica cal un cos fort capaç d'ignorar lesions.

Els ballarins necessiten el suport del seu entorn familiar i dels docents.

La carrera dels ballarins és curta i molts acaben dedicant-se a la docència.

La dansa beneficia la persona a nivell corporal i mental.

El ballet és un art frívol.

Pel que fa a tot el que envolta aquest món, cal destacar la imatge corporal associada a la ballarina perfecta. Normalment, quan es parla de ballet clàssic, es crea en la ment humana la imatge d'una esvelta ballarina de pell clara vestida amb tutú. Es tracta d'una figura etèria, lleugera com una ploma, de gràcils moviments que fan que es presenti als ulls de l'espectador com un ésser d'un altre món. Tant Marie Taglione en la representació de la *Silfide*, com Anna Pavlovna Pavlova destacaren per complir aquest model de cos. També s'hi afegeix el conegut «cos Balanchine». George Balanchine fou un reconegut ballarí i més tard coreògraf que volia que les seves ballarines de pell blanca i ben esveltes tan sols lluïssin angles i línies rectes, res de corbes. El seu gust s'expandí per les companyies creant el gran cànon físic de la ballarina perfecta.

Per sort, avui en dia aquest estereotip està quedant lluny del que realment representa una ballarina. Se'ns ofereix el clar exemple de Misty Copeland, la primera ballarina de l'American Ballet Theatre. És una noia de 30 anys, de pell fosca i fortament musculada, que llueix el seu cos natural, amb corbes, combinat amb una tècnica de la dansa clàssica excel·lent.

Un cop plantejada tota aquesta informació al voltant de l'aparença del món del ballet, els diferents testimonis amb els quals s'ha tingut el plaer de parlar han donat les seves visions i perspectives respecte a les afirmacions plantejades.

Les ballarines han parlat molt del tema físic, el temps i els requisits que són necessaris per ballar. El ballet ocupa la teva vida i necessites estar a l'alçada invertint-hi moltes hores. Com en totes les feines, en la dansa hi ha unes exigències que cal complir per arribar al triomf.

Els ballarins han volgut centrar-se més en el paper masculí dins aquest art. Creuen que cal trencar amb la relació del ballari amb l'homosexualitat. Afegeixen, també, que el noi no surt a l'escenari per acompanyar la noia. Surt per ballar amb un paper que està al mateix nivell que el femení.

L'experiència de molts anys en el món del ballet ens parla de com la perfecció és una recerca infinita. Si la dansa s'apodera de tu, mai no trobaràs cap altra activitat que torni a omplir-te el cor per complet. El gran dilema es troba entre escollir la dansa que ho és tot, t'ho ocupa tot, o treballar en una feina que et pugui agradar, allunyant-te així de la teva passió.

Finalment, docents i coreògrafs estan d'acord que la seva figura és crucial en la carrera d'un ballari. Ells han d'estar en contínua formació per poder atendre sempre a les noves generacions que vindran a aprendre com a esponges l'art del ballet. Quan decideixes ser docent, cal tenir clar que la teva etapa com a punt central ja no hi és i que ara els punts base han de ser els teus alumnes.

A més d'aquests punts de vista, que són els que han destacat més dins de cada grup, els entrevistats també han opinat sobre l'evolució de la dansa clàssica, l'anorèxia en les ballarines, les conseqüències de les lesions i altres mites que ja s'han exposat en l'inici d'aquest apartat.

Conclusions

En general, el que es conclou de tota aquesta investigació és que hi ha una posició social molt crítica envers el ballet, que es basa en fets que són falsos però propagats com a veritats a causa de la ignorància. Sembla mentida que avui en dia encara hi hagi nois que s'allunyin de la dansa per por de patir discriminacions o noies acusades de patir anorèxies i deformacions del cos per causa del ballet. Cal entendre que la dansa no és només una activitat de moda o d'esbarjo, és un art que mou moltes passions. S'ha pogut veure clarament l'alt grau d'infravaloració que rep aquesta

disciplina, almenys en l'àmbit espanyol. Ningú no creu en un ballari i en el seu futur, ningú no arrisca per ells. Cal treballar per canviar-ho, educar la població en la dansa, fer que la gent comenci a interessar-se per la cultura i dedicar més recursos per fomentar-la. Tant de bo algun dia tothom s'interessés per l'art de la dansa i el món del ballet i el respecti, tant de bo.

Webgrafia

Alandete, D. (2011). La dictadura del tutú. Juny, 2017, de El País Lloc web: <https://el-pais.com/diario/2011/01/18/sociedad/1295305201_850215.html> – Atxutxa, S. (2008). «El ballet me ha hecho llorar, pero si volviese a nacer no tengo duda: sería bailarín». Maig, 2017, de Dantzan. Lloc web: <<https://dantzan.eus/hemeroteca/el-ballet/>> – Los orígenes de la estética en el ballet. Maig, 2017, de Esdi Lloc web: <<http://www.esdi.es/content/pdf/los-origenes-de-la-estetica-en-el-ballet.pdf>> – Autor desconegut. Son sólo mitos. Juny, 2017, de British Council Lloc web: <<https://www.britishcouncil.co/programas/artes/artes-escenicas/ballet/mitos-sobre-ballet>> – Autor desconegut. (2012). Mitos y Verdades del Bailarín de Ballet Clásico. Juny, 2017 Lloc web: <<http://parajetunero.blogspot.com.es/2012/05/mitos-y-verdades-delbailarin-de-ballet.html>> – Autor desconegut. (2013). La anorexia en el ballet y George Balanchine. Lloc web: <<https://gaiasmazo.wordpress.com/2013/04/02/la-anorexia-en-el-ballety-george-balanchine/>> – Blanco, M. (2010). «Hay que romper el estereotipo de que el ballet es un tutú rosa». Abril, 2017 Lloc web: <https://www.lavozdegalicia.es/noticia/barbanza/2010/06/05/romper-estereotipo-ballet-tuturosa/0003_8529309.htm> – Caballero, T. (2015). La danza y su demanda física Lloc web: <<http://expresioncorporalydanzab.blogspot.com.es/2015/04/la-danza-y-su-demanda fisica.html>> – Díaz, A. (2015). 25 imágenes que ilustran el precio y el esfuerzo del ballet. Juny, 2017, de Lavozdelmuro Lloc web: <<https://lavozdelmuro.net/25-imagenes-que-ilustran-el-precio-y-el-esfuerzo-del-ballet/>> – Diversos autors. (2016). Fundamentos del ballet. Abril, 2017, de Lloc web: <<https://oposinet.cvexpres.com/>> – Donat, B. (2015). La danza mete el dedo en la llaga de la anorexia. Juny, 2017. Lloc web: <<http://valenciaplaza.com/la-danza-mete-el-dedo-en-la-llaga-de-la-anorexia>> – Jiménez, L. (2012). El ballet también es un deporte de riesgo. Abril, 2017, Lloc web: <<http://www.cuv3.com/2012/05/02/el-ballet-tambien-es-un-deporte-de-riesgo/>> – Lázaro, A & Olivares, P. (2014). Ballet: exigencia física y psicológica en busca de la perfección. Abril 20, 2017. Lloc web: <<http://www.efesalud.com/ballet-exigencia-fisicay-psicologica-en-busca-de-la-perfeccion/>> – Nieto, M. (2005). «El ballet clásico es hoy 100% un deporte de élite». Abril, 2017 Lloc web: <https://elpais.com/diario/2005/06/28/paisvasco/1119987610_850215.html> – Paz, M. (2014). Esta bailarina negra está rompiendo todos los esquemas del ballet clásico. Juny, 2017 Lloc web: <http://www.eldefinido.cl/actualidad/mundo/2831/Esta_bailarina_negra_esta_rompiendo_todo>

s_los_esquemas_en_el_ballet_clasico/> – Sanchez, V. (2013). Ballet, un deporte y un arte a la vez. Abril, 2017 Lloc web: <<https://prezi.com/7je7amv4sg1j/ballet-un-deporte-y-un-arte-a-la-vez/>> – Serrano, A. (2014). El arte de la danza.. Maig, 2017 Lloc web: <<https://loff.it/ver/arte/el-arte-de-la-danza-156025/>>
